

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul „SOLIDARITĂȚII”, federala institutelor financiare românești.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociației „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugos), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgetana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Insofire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceațarul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugos), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Iva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Sylvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Tîmășana, Tîbleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad), Zărăndeana, Zlăgheana, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 80—, pe 1/2 an K 40—

Director și redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 40 fileri.

Sumarul:

Legea pentru reforma agrară. — Congresul comercianților. — Capital național. — Extras din ordonanța Nr. 21 și 25 modificată. — Cronică: «Banatul», casă de editură și imprimărie. «Sentinela», bancă pentru comerț și industrie. Veniturile C. F. R. Comisar al domeniilor statului. Necrolog. — Bibliografie: Probleme de industrie. «Ghimocle», revistă pentru umor și satiră. — Apel către on. membri ai «Asociației». — Invitare. — Convocare.

Legea pentru reforma agrară.

Am publicat la timpul său, în întregime, proiectul de decret-lege pentru reforma agrară, în textul original compus de C. D. R. Resortul agriculturii și prezentat anchetei, convocată pe 2 Iunie a. c. și zilele următoare la Alba-Iulia.

Proiectul a fost ulterior debătut și primit și de Marele Sfat Național și urmează a fi semnat în scurt timp și de Majestatea Sa Regele, după care va primi putere de lege.

Considerând marea importanță a reformei agrare credem că nu săvârșim un lucru inutil dacă revenim asupra proiectului de decret-lege, arătând în cele următoare dispozițiile lui principale, așa precum au fost stabilite definitiv de Marele Sfat Național.

Articolul 1 stabilește dreptul de expropriare al statului:

1. Pentru a sporî, a complectă și a integră economiceste proprietățile rurale țărănești.

2. Pentru a promovă intensificarea economiei rurale, lăsându-se ori creându-se, după împrejurări proprietăți mijlocii și ferme de model.

2. pentru a înlesni dezvoltarea industriei naționale, oprindu-se astfel de terenuri pe seama existen-

tei ori viitoarei industriei, a căror circumstanțe geografice, topografice și geologice indică incontestabil această calitate a lor.

4. Pentru a ușura traiul din orașe și din centrele miniere, industriale și balneare, rezervându-se terenuri acomodate spre a se creia mici gospodării pe seama muncitorilor și a altor locuitori cu mijloace modeste de trai.

În înțelesul art. 2 se vor expropria în întregime, exproprierea este deci obligatoare, față de:

a) Toate proprietățile imobiliare fără deosebire de caracter și întindere ale supușilor statelor străine, fie că sunt străini prin originea lor, fie că au devenit străini prin căsătorie sau alt mod.

b) Toate proprietățile imobiliare, fără deosebire de caracter și întindere ale tuturor persoanelor morale publice sau private: instituțiuni, corporațiuni, fundațiuni, bănci, întreprinderi, etc., ale căror domiciliu sau teren propriu de activitate este în afară de teritoriul României întregite.

c. Acele proprietăți, cari prezintă un deosebit interes din punct de vedere științific.

Se vor putea expropria în întregime:

a) Toate proprietățile imobiliare, care au fost trecute actualilor proprietari după 1 Noembrie 1918, în baza ordonanțelor fostului guvern ungar privitoare la restrângerea liberei circulații a imobilelor;

b) Toate proprietățile rurale fără deosebire de caracter și întindere, ale tuturor subiectelor de sub 1 b) chiar și când domiciliul lor este între granițele României întregite, făcându-se excepție numai cu acele moșii și părți ale lor, cari servesc nemijlocit vreun scop special științific, artistic, educativ, sanitar, caritativ sau economic național.

Astfel de excepțiuni vor putea fi chiar create.

Nu vor aparține acestei categorii și, în baza dispozițiilor cuprinse în acest punct, nu vor putea fi expropriate nici pădurile, pășunile de munte și izlazurile comunelor politice, la fel ale posesorilor fixate în punctul b, c și d, ale §. 1, art. de lege XIX din 1898 (ungar), — tot așa ale comunităților de avere a fostelor regimente de graniță.

Asemenea nu vor intra în această categorie — nefiind persoane morale — acele condominii, cari formate fiind din contribuțiuni benevole ale mai multor proprietari, prezintă și azi în cărțile funduare raportul părților aliquote ale conproprietarilor. Acestea vor intra numai sub considerațiile dispozițiilor punctului 4, art. 2 și art. următori.

Acele păduri cari servesc nemijlocit trebuințelor normale de iern de foc și construcție ale subiectelor indicate în acest punct, sau ale personalului lor, încă vor rămânea scutite de expropriere, în măsura în care vor acoperi integral aceste trebuințe.

În orice caz vor rămânea scutite pământurile cultivabile ale comunităților bisericești-scolare: până la maximum de 32 jug. cat., cari aveau sau au destinația de dotațiuni învățătoarești, întrucât servesc de fapt acest scop. Vacanțele până la 12 ani nu schimbă caracterul destinației. Scutite vor fi mai departe cel puțin 5 jug. de pământ cultivabil al comunelor bisericești, care este destinat pentru trebuințele bisericii.

c) Toate proprietățile rurale fără deosebire de caracter și întindere ale alienațiilor și curănzilor, întrucât nu au descendenți.

d) Toate proprietățile rurale cu întindere mai mare de 20 jug. cat., cari după 31 Iulie 1914 au trecut unor proprietari, cari până atunci nu se ocupa cu economia rurală, făcându-se excepțiune numai cu transmisiunile ereditare legale.

Se va putea expropria întreg terenul cultivabil:

În comunele rurale peste 30, în comunele urbane peste 10 jug. cat., — din moșiile cari în cursul anilor dela 1900 până la 1918 au fost date 12 ani consecutivi în arândă sau în parte, cu excepția când proprietarii au fost minori, dar ajungând majori și espirându-le contractul, și-au lucrat moșiile în regie proprie. Nu vor beneficia de această excepție proprietarii minori ai acelor moșii, cari și înainte de a trece în proprietatea lor au fost date cel puțin 6 ani consecutivi în arândă.

Se va putea expropria din terenurile cultivabile ale tuturor proprietăților rurale — intrând în această categorie și extravilanele comunelor urbane, — ori cine ar fi proprietarul lor și oricare ar fi capacitatea lui juridică sau caracterul imobilului expropriat, partea întrecătoare peste 500 jug. cat. Sub acest maximum și până la 200 jug. cat. exproprierea se va face proporțional după cheia de 20%, care procedeu se va putea repeta până la limita minimală de 200 jug. cat.

Acest articol oferă, între altele, posibilitatea de a repara nedreptățile strigătoare la cer, săvârșite de guvernul ungar, care prin ordonanțele sale privitoare

la restrângerea circulației libere a imobilelor a făcut cu neputință poporului nostru cumpărările de pământ și a înlesnit elementelor așa zise patriotice acapărarea de imobili.

Art. 4 dispune că în baza unei prealabile învoiri dată de Șeful resortului de agricultură, de comun acord cu șefii resorturilor: industrie, ocrotiri sociale și finanțe se va putea trece cu exproprierea:

la moșiile inițial peste 200 jug., cat., și sub această limită, în acele comune ori regiuni unde lipsește pământul necesar pentru ajungerea scopurilor fixate în art. 1, punct 1 al acestui decret-lege, în vederea cererilor de pământ ale celor chemați a fi împărțâșiți în baza articolului 34, punct 1, 3, 5, apoi acolo, unde lipsește pământul necesar pentru ajungerea scopurilor fixate în art. 1, punct 3 și 4 al acestui decret-lege, în sfârșit acolo, unde izlazul lipsește cu desăvârșire, sau nu ajunge să acopere trebuințele indispensabile de pășunat ale contingentului normal de vite din comună.

În comunele urbane, în centrele miniere, industriale și balneare se vor putea expropria însă, pentru ajungerea scopurilor fixate în acest articol și părți din moșii inițial mai mici decât 200 jug. cat., dar cel mult până la limita de 50 jug. cat.

În ambele cazuri la cererea celui expropriat i se va oferi, dacă împrejurările permit, alt teren, după putință echivalent și în hotarul comunei.

Dacă problema sporirea locuințelor nu va putea fi rezolvită cu terenurile disponibile în urma acestor exproprieri, se va putea trece la o expropriere succesivă, în măsura trebuințelor și asupra altor terenuri și anume: în comunele rurale la cele situate într-o rază de cel mult 600 metri, iar în comunele urbane și centrale miniere, industriale și balneare într-o rază de cel mult 1000 metri. Punctul de plecare al acestor raze este linia intravilanului comunal. Pentru un loc de casă este a se socoti cel mult 1/4 jug. cat.

Cei împărțâșiți cu astfel de loturi sunt obligați a începe zidirea în timp de cel mult 3 ani dela intrarea în posesiune, — altfel vor pierde loturile și plătirile făcute.

În comunele urbane, în centrele miniere, industriale și balneare se vor putea expropria și toate acele intravilane, cari dela 1 Ianuar 1919 stau de cel puțin 3 ani nezidite.

Art. 5 asigură proprietarului dreptul de a alege partea de moșie, ce dorește să rămână neexpropriată. Asemenea îi revine proprietarului dreptul să mai rezerve o parte scutită de expropriere din moșia sa pentru un copil al său, care până la 1 Decembrie 1918 și-a început studiile agronomice și după terminarea lor se dedică economiei rurale.

În sensul art. 7. Comproprietarii unei unități de moșii vor avea dreptul să-și rezerve fiecare partea maximală scutită de expropriere conform art. 2 și 4, întrucât până la 31 Iulie 1914 au folosit moșia

împărțită în natură. Excepțiuni fac soții căsătoriți cu descendenți direcți, cari și dacă s'ar afla în indiviziune vor beneficia fiecare de maximul scutit de expropriere. În cazul indiviziunii, copiii nu vor putea beneficia de o parte scutită de expropriere mai mare decât era partea părinților împreună.

Dacă comproprietatea s'a tradus în cărțile funduare în baza unui contract încheiat după termenul de 18 Octomvrie 1918 și este evidentă intenția eludării dispozițiilor acestui decret-lege, atunci trecerea va fi considerată de nulă și neavenită, rămânând ca proprietatea originală să beneficieze singură de maximul neexpropriabil. Persoanele morale vor fi considerate, ce privește maximul scutit, drept o singură persoană.

În general nu cad sub expropriere și nu se calculează în întinderea erariului de expropriat, conform art. 9:

Viile, grădinile de legume și pomi, pometurile și hemeștele, asemenea și izlazurile comunale.

Se vor putea însă expropria și părți din izlazul comunal, dar numai astfel ca mărimea lui să nu fie alterată sub normalul recerut de numărul maximal de vite ce se pot ține în comună, — sau în caz contrar va trebui întregit corăspunător din altă parte a hotarului. Asemenea se vor putea expropria până la limita de 5 jug. cat., și părți de grădini de legume și pomi, din pometuri și hemești.

Arealul grădinilor de lux și al parcurilor particulare, întrucât în comunele rurale trece peste 5 jug. cat., în cele urbane, în centrele miniere, industriale și balneare peste 2 jug. cat., se va socoti în întinderea părții expropriabile. Partea întrecătoare se va putea integral expropria; asemenea orice fel de grădini și parcuri particulare situate în intravilanul comunelor urbane, al centrelor miniere, industriale și balneare, cari nu sunt în legătură directă și nu servesc vre-unei locuințe.

În sensul art. 10 acolo unde interesul economic al populațiunii va cere, vor putea fi expropriate și pășuni de munte sau păduri, așa însă, ca atât părțile expropriate să poată fi exploatate economiceste.

Acolo unde lipsa de pământ cultivabil este atât de mare încât nu poate fi îndestulată altfel, vor putea fi expropriate, schimbându-li-se caracterul chiar și păduri, dar numai dacă terenul lor este acomodat pentru cultură și interesele economice naționale admit aceasta.

Art. 11 admite exproprierea de părți din izlazurile comunelor învecinate, întrucât acelea întrec trebuințele normale de pășunat ale numărului maximal de vite din acea localitate.

Din terenul astfel expropriat se va putea creia însă numai pășune comunală pentru folosința tuturor locuitorilor proprietari de vite, fără privire dacă au și pământ cultivabil.

Prin acest articol se dă puțința de a împărții cu pământ comunele de munte lipsite de pășunat

suficient, punând capăt anomaliei, ca populația de munte, avizată exclusiv la economia de vite să fie aproape total lipsită de pășunile indispensabile creșterii vitelor, pe când comune învecinate au pășuni întinse și cari întrec trebuințele populației locale.

Art. 12 și ultim al capit. I în fine dispune că împreună cu imobilele expropriate se vor expropria: drepturile de apă, de vamă și orice prerogative și se vor putea expropria toate fabricile, instalațiile și orice stabilimente și drepturi aflătoare pe terenurile expropriate.

Drepturile de apă, de vamă și prerogativele nu vor putea fi trecute la particulari; fabricile, instalațiile și stabilimentele se vor trece cu preferință în proprietatea sau folosința tovărășilor din comună sau din partea locului.

Mineralele rezervate, ce se află în subsolul terenului expropriat, vor rămâne în orice caz ale statului și după ce va fi trecut proprietatea locului pe noii proprietari.

Capitolul II normează procedura de expropriare, instituirea unui Consiliu superior pentru reforma agrară, care lucrează în 3 secțiuni: I pentru Ardeal, II pentru Banat și III pentru Părțile ungurene, cu senat de câte 5 membri.

Lucrările pregătitoare le săvârșesc comisiuni județene și locale.

Important este art. 20, privitor la fixarea prețului pământului expropriat. Textul definitiv al acestui articol este următorul:

Prețul terenurilor expropriate prin acest decret-lege se fixează pe jugăre catastrale, pe categorii și calități de pământ. El se determină prin orice elemente de apreciere, ca: prețul de vânzare al pământului în localitate și vecinătate în anul 1913, prețul regional de arândare, evaluarea făcută de instituțiile de credit, venitul net la jugăr catastral, aprecierea asupra calității pământului dată de specialiști, impozitul fonciar și oricari alte date luate din ultimii cinci ani până la 1913. Socoteala se va face în Lei.

Unde în urma împrejurărilor speciale, prețul de expropriere astfel determinat ar fi fără proporție de mare sau mic, acolo se va putea schimba în mod corăspunzător, motivându-se temeinic.

De pământ vor fi împărțiiți în sensul art. 33 țărani muncitori de pământ în ordinea următoare:

1. Acei capi de familie, servitori și muncitori agricoli din partea locului, cari în ultimii doi ani dinaintea mobilizării — și întrucât au fost demobilizați — și în timpul exproprierii au lucrat pe moșia expropriată și cari în războiu au devenit invalizi, dar împreună cu familiile lor sunt capabili de a lucra pământul. Tot aici se înșiră văduvele și familiile celor căzuți în războiu, dacă îndeplinesc condițiile amintite.

2. Servitorii și muncitorii agricoli din partea locului, capi de familie, cari în ultimii 2 ani și în timpul exproprierii — dacă au fost demobilizați —

au muncit pe moșia expropriată, dacă au făcut servicii militar în războiu, fără a fi devenit invalizi.

3. Toți capii de familie, cari în războiu au devenit invalizi, dar împreună cu familiile lor sunt capabili a munci pământul. Tot aci se înșiră și văduvele și familiile celor căzuți în război.

4. Toți capii de familie, cari au făcut serviciu militar în război, fără a fi invalizi.

5. Bărbații neînsurați, cari au devenit invalizi în război, dar sunt capabili să lucreze pământul.

6. Bărbații neînsurați, cari au luat parte în război, fără a fi invalizi.

7. Familiile celor mobilizați prin ordinul Consiliului Dirigent.

8. Cei emigrați dacă s'au reîntors, respective familiile lor, dacă nu au alt susținător.

9. Capii de familie, cari nu au luat parte în război.

10. Bărbații neînsurați, cari nu au făcut serviciu militar în decursul războiului.

Intre cei de o categorie au precădere cei cu familie mai mare, considerându-se de membri ai familiei toți susținuții de același cap, respective singurul susținător al familiei, fără considerare că sunt consăngeni, legitimi, adoptați sau ba.

Nu pot fi considerați aceia, cari au proprietate mai mare de 5 jugăre catastrale, numai după îndestulirea tuturor celor înșirați în punct 1—10; aceia, cari au proprietate mai mică de 5 jugăre cat. vor primi numai atâta, cât le lipsește până la 5 jug. cat., după îndestulirea celor lipsiți cu desăvârșire din aceiași categorie.

Intre cei înșirați în articolul precedent vor fi împărțșiți mai întâiu ceice nu au de loc pământ sau au prea puțin, dacă altfel întrunesc cerințele decretului-lege de fața (Art. 34).

În sensul art. 36 dacă după îndestulirea sătenilor va rămânea pământ disponibil, Consiliul superior va avea dreptul să înființeze conform punct 2, art. 1 al acestui decret-lege noi proprietăți mijlocii și ferme de model. Vor avea precădere la optarea acestor fel de proprietăți cei cu pregătiri speciale sau cunoștințe practice probate.

Asemenea va avea dreptul Consiliul superior să înființeze sau completeze conform punct. 2, lit. b) art. 2 sesiuni parohiale (porțiuni canonice) cât și să delimiteze până 5 jug. cat. terenuri acomodate pentru înființarea unor mici economii de model pe seama școlilor primare sătești.

Până la 1 Ianuar 1930 pământurile distribuite sătenilor nu se vor putea înștrăina prin acte între vii, nici împovără, afară de pretensiunile «Băncii Agrare» (art. 38).

Capitolul III tratează despre plățirea prețului de expropriare și răscumpărarea imobiiliilor prin noui proprietari.

Răscumpărarea proprietăților și despăgubirea proprietarilor expropriați o va face, în sensul art. 40,

«Banca Agrară», ce se va crea în baza decretului-lege, publicat în numărul nostru ultim, și anume în obligațiuni de stat, la portor, de 4% amortizabile, în cel mult 50 ani și vinculate pe 10 ani (art. 42).

Statul va pune la dispoziția «Băncii Agrare» suma de 25 milioane Lei fără dobândă, și va contibui până la 25% din prețul cumpărării imobilelor la împărțșirea cu pământ a celor lipsiți de mijloace suficiente ca să-și poată începe gospodăria.

Dintre dispozițiile de executare ale cap. IV sunt de relevat cele din art. 51, în sensul căruia terenurile, cari timp de 6 ani dela promulgarea acestui decret-lege vor rămânea neexpropriate nu vor mai putea fi supuse exproprierii, nici dacă arealul lor ar întrece maximul fixat, ca liber de expropriare.

Congresul Comercianților.

— Reflexiuni. —

A fost o idee foarte bună convocarea comercianților români la Congresul ținut în Sibiiu, pe la mijlocul lunei trecute. Referințele schimbate reclamă cu stăruință grabnica asociare a breslei noastre negustorești, atât de mică și disproporționată, față cu exigențele actuale.

Ne trebuiește o armată întregă de negustori în toată țara, și n'o avem. S'o creiem, și pe aceia pe care îi avem să-i îmbrățișăm, să-i îmbărbătăm.

De aceea am salutată cu bucurie chemarea și strângerea rândurilor între negustorii români.

«Ren. Rom.» a făcut multă și întemeiată reclamă pentru închegarea rândurilor între comercianți.

Mă tem însă și așa dorî ca viitorul să dovedească contrarul, mă tem că ne am făcut prea mare speranțe cu întrunirea comercianților.

Cu săptămâni înainte de congres se svonea în Sibiiu de mari planuri, ce se vor pune la cale din partea negustorilor. Se vorbea, că se vor cumpăra mărfuri pentru toată țara, se vor adună fonduri, se va face o bancă a negustorilor, ca să nu fie avizați la bănci străine, vor scoate un ziar propriu, ș. a.

O greșală mare, ni-se pare, au făcut comercianții noștri, îndată dela început. Au decretat despărțire hermetică de intelectualii. Au hotărît să fie numai ei între sine. Ei bine, s'a putea înfăptui și asta, în alte împrejurări. Să nu se uite, că noi și în negoț suntem tot începători, și nu ne putem lipsi și de ajutorul și al altor oameni cu minte.

O spunem deschis. Totul se putea așeză pe bun temei. Ne vom bucură din suflet, dacă lucrurile se vor desvoltă după dorința noastră, a tuturor. Dar în adunașea congresului nu s'au fixat nici chiar statutele societății. Cum se chiamă societatea, Asociație, Asociațiune ori Uniune? Eră pe aci nici să nu se cetească statutele. Președintele spunea, că acestea se mai pot îndreptă.

Oamenii entuziasmați au semnat și depus momentan în cele două zile 80 mii coroane. Spre ce scop? Au decretat scoaterea unui jurnal al comercianților. Președintele spune, că are să fie și politic, să apară în fiecare zi.

De Banca Comercială n'a mai fost vorba. Din contră, a răsărit o nouă idee: să se fondeze o societate pe acții cu capital de un milion cor., să cumpere o tipografie în Arad. «Renașterea Română» să apară în tipografia aceasta, și la ziarul acesta să se publice un adaus pentru comercianți. S'a hotărât chiar ca din capitalul semnat să se plaseze o parte în acții pentru tipografie. Și, iată, scopul congresului deodată apucă altă cale. Pe hârtie s'au semnat și pentru scopul acesta vreo 80 mii cor.

Ar crede cineva, că congresul s'ar fi convocat mai mult pentru planul din urmă. Cu atât mai vartos, că de secretar, respective director al societății, s'a ales o persoană dela «Ren. Rom.», căreia i s'a și fixat leafa cu începere dela 1 August.

Reședința societății eră proiectată în Sibiu, unde locuște v.-președintele. Dacă se muta R. R. în Arad, trebuia să se mute și secretarul-director al comercianților acolo. Ce se întâmplă acum, când R. R. nu mai apare sub conducerea inițiatorilor.

Ei bine! Este o lună dela ținerea congresului, de ce nu se publică statutele, ca să le cunoască toți comercianții, să știe fiecare pentru ce li se cere semnarea de fonduri, ce scop are adunarea acestui capital? Să ni se spună, ce pași a întreprins comitetul în interesul comercianților până astăzi? Vremea trece și vedem că totul a amuțit. Se zice, că comitetul nu s'a întrunit nici barem odată în timp de o lună de zile.

Punem întrebările acestea cu gândul curat, ca să ajutăm cauza, și ca, dacă într'adevăr se fac unele greșeli, să se îndrepte.

După reclamă și agitație justificată, de săptămâni de zile așteptăm, cu tot dreptul, să vedem și fapte. Dacă vor fi satisfăcătoare, noi vom fi cei dintâi cari ne vom bucura.

npp.

Capital național.

O chestiune, de interes și pentru noi, a abordat sub titlul nu de mult ziarul săsesc «Deutsche Tagespost»: risipirea de însemnate capitaluri naționale — în cazul ziarului amintit, de sine înțeles, săsești — în ramul asigurărilor de tot soiul.

Până în trecutul apropiat — spune ziarul amintit — Sașii în marea lor majoritate, n'au făcut distincție între societățile de asigurare săsești și nesăsești; în consecință multe milioane de capitaluri naționale săsești s'au scurs în pungile străinilor. Pierderile sunt evaluate — luând de bază numai în ramul focului valori în sumă de 1 miliard și premii anuale de 1.5 milioane — la 1 milion și mai bine anual, căci după o statistică în ultimii 10 ani s'au vărsat din cercuri

săsești la banca de asigurare săsească «Transsylvania» — în interesul căreia se fac constatările acestea — abia K 400,000 — anual!

Și pierderea arătată mai sus este numai la un singur ram de asigurare: la foc, fără asigurările asupra vieții etc. și abstrăgând de fructificarea și întrebuințarea capitalurilor din chestiune pentru scopuri naționale și nu străine.

În fața acestor constatări «Tagespost» pune pentru viitor la inima fiecărui conațional al lui lozinca:

«Banii săsești pentru scopuri săsești, capitaluri săsești la bănci săsești și scut bunurilor săsești numai prin unica bancă de asigurare indigenă» (vrea să zică săsească: «Transsylvania»).

De aceeași lipsă de orientare și de organizație pe terenul asigurărilor suferă și poporul nostru. Și pierderile noastre de capitaluri naționale, în favorul străinilor și pentru scopuri străine intereselor noastre de sigur nu sunt mai puțin importante decât ale concetățenilor noștri Sași.

De aceea de perfect acord cu «Tagespost» zicem și noi conaționalilor noștri:

«Bani românești pentru scopuri românești, capitaluri românești la bănci românești și scut averilor românești numai prin unica bancă românească de asigurare dela noi «România» fosta «Banca Generală de asigurare».

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25 modificată,

a Comandamentului trupelor din Transilvania.

Vor fi considerați ca infractari: acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi etc. vor comunica, colportă, comentă în orice chip știri fie adevărate fie imaginare sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare sau orice chestiuni privitoare la armata română, 2 Aceasta infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 lei. Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scop de a spiona sau tradă, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare pe timp de războiu.

CRONICĂ.

«Banatul», casă de editură și imprimerie este firma unei noue întreprinderi pe acții, pe cale a se înființa cu sediul în Lugoș. Capitalul este proiectat cu Lei 600,000 = K 1.200,000, împărțit în 2,400 acțiuni à Lei 250.—. Prospectul de fondare este subscris de număroși fruntași bănățeni: Dr. Iosif Popoviciu, Dr. Ioan Sârbu, Ioan Vidu, Dr. Avram Im-

broane, Petru Nemoian, Constantin Nedelcu, Victor I. Vlad și alții. Subscripții se pot face la toate băncile noastre aparținătoare «Solidarității».

*

„Sentinela”, bancă pentru comerț și industrie se numește o nouă societate anonimă, ce se înființează în Oradea-mare, cu un capital soc. de cel puțin K 2.000.000 — împărțit în acțiuni à K 400 —. Scopul societății este să conlucre la organizarea vieții noastre economice și să servească interesele și nevoile industriale, comerciale și de credit îndeosebi în Oradea-mare și județul Bihor.

Prospectul lansat cu data de 16 August a. c. este subscris de numeroși fruntași din Oradea-mare și Bihor: comercianți, industriași etc. în frunte cu d-nii Dr. Iacob Radu, Dr. Nic. Zigre, Dr. Savu Marta, Ioan Mezei, Ioan Ardelean, Ioan Ovesea, Atanase Toader și alții.

Subscripțiuni se pot face până la 15 Septembrie a. c. la toate băncile noastre, membre a «Solidarității».

*

Veniturile C. F. R. Veniturile provizorii ale C. F. R. pe luna Iunie 1919 au fost de 9.508,141 Lei față de 10.541.980 din luna Mai. În aceeași lună în 1918 s'au încasat 3.383,183 Lei, iar în 1917 603,698 Lei.

În Transilvania pe luna Martie s'a încasat Cor. 17.720,058, iar în Bucovina 1.128,066 Lei în luna Mai și 1.256,331 Lei în luna Aprilie.

*

Necrolog. Aurel Morușca, funcționar la banca «Lumina» din Sibiu a încetat din viață la 10 crt.

*

Comisar al domeniilor statului în județul Timiș a fost numit dl Dr. Pompil Cioban, avocat în Timișoara.

BIBLIOGRAFIE.

Probleme de industrie națională de Inginer Victor I. Blășian. Sibiu 1919. Tipografia Ios. Drotleff. Preț de Lei 2.—

O broșurică interesantă și instructivă de 42 pag. în care autorul pledează cu argumente convingătoare pentru întemeierea unei industrii mari la noi, pentru a căreia creare dovedește cu cifre că avem condițiile date.

Broșurica o recomandăm atenției tuturor celor, pe cari îi preocupă chestiunile economice dela ordinea zilei.

Vom reveni de altfel asupra ei.

*

«Ghimpele», revistă pentru umor și satiră. Sub titlul acesta a început să apară la Brașov odată pe săptămână o bună revistă umoristică ilustrată conținând cronici vesele, cuvinte de duh, calambururi.

Director: Opinia Publică. Redactor responsabil: Moș Sfadă.

Redacția și administrația: Brașov, strada Prundului 15. Abonamentul anual Lei 25.—. Numărul 50 bani.

Nr. 431/1919.

Apel

cătră onor. membri ai „Asociațiunii”.

Neputând reclama, între împrejurările excepționale prezente, taxele dela on. membri ai instituțiunii noastre, în modul obișnuit înainte de războiu, rugăm pe onor. membrii de toate categoriile: fondatori, pe vieață și ordinari, să binevoiască a-și achita — prin mandat postal — taxa restantă pe an. crt., precum și pe anii precedenți.

Insistăm mai ales, — pentru trimiterea taxei direct la *Cassa Asociațiunii* (Sibiu, str. Șaguna Nr. 6), — la d-nii membri din despărțămintele, în care nu s'au luat încă dispoziții pentru ținerea adunării cercurale, sau dacă aceasta s'a ținut, membrii respectivi nu și-ar fi achitat taxa la cassa despărțământului.

Stăm în preajma adunării generale, care sperăm că va fi una din cele mai mărețe din câte a ținut «Asociațiunea» și cum de altfel se și cuvine să fie prima adunare în România întregită, a celei mai mari și mai vechi societăți culturale a Românilor din Ardeal și celelalte regiuni locuite de poporul nostru din fosta Ungarie.

Sperăm că, în vederea acestei adunări generale și a reorganizării ce se impune «Asociațiunii» în urma nouălor împrejurări, toți on. membri vor trimite mica contribuție ce li se cere, și pe care din orice cauze, nu ar fi putut-o achita în anii din urmă.

Sibiu, în 18 August 1919.

Biroul „Asociațiunii”.

„ALMĂȘANA”,

bancă comercială și industrială, soc. pe acții în Hida.

Convocare.

Domnii acționari ai înființândei «ALMĂȘANA», bancă comercială, soc pe acții în Hida, se invită la

Adunarea generală de constituire,

care va avea loc, *Duminecă, în 7 Septembrie a. c.*, în sala primăriei din Hida, la 2 ore p. m., pe lângă următorul

PROGRAM:

1. *Constituirea adunării generale.*
2. *Raportul fondatorilor.*
3. *Deciziune asupra înființării societății și fixarea capitalului social.*

4. Stabilirea statutelor.
  5. Numirea direcțiunii prin fondatori.
  6. Alegerea comitetului de supraveghiere.
- Hida, la 17 August 1919.

Pentru fondatori:

Dr. Nicodim Cristea,
primpretor.

Invitare.

Duminică, la 31 August a. c., la 2 ore d. a.
se va ține

Adunarea generală extraordinară

a

„Industriașilor soc. pe acțiuni din Cincul-mare“.

OBIECȚELE:

1. Schimbarea statutelor § 1 și 2.
2. Înființarea unei societăți de consum.

Cincul-mare, 19 August 1919.

Direcțiunea.

„ARDELEANA“,

institut de credit și de economii, soc. pe acții în Orăștie.

Nr. 98 din 30 Iunie 1919.

Concurs

ajutoare de studii practice.

Direcțiunea institutului de credit și de economii «Ardeleana» în Orăștie, societate pe acții dorind să inactiveze «Fondul jubiliar economic» dă câteva ajutoare de câte cel mult 1000 cor. la an pentru câțiva tineri români, cari doresc să urmeze vre-una din școlile practice de agronomie din Geoagiu, Mediaș Bistrița, Lugos, Feldioara etc.

Vre-o școală de meserii.

Școala de prelucrat lână din Cisnădie.

Vre-o școală de lăptărit.

Vre-o școală pentru manipularea vinului.

Concurenții trebuie să fie trecuți de 15 ani, și să dovedească că s'au înscris în careva din școlile sus amintite. Vor fi preferiți cei din județul Hunedoara.

Onorații domni preoți și învățători dela sate sunt rugați pe calea aceasta să ne recomande tineri în scopul amintit.

Cererile pentru concurs vor avea să fie însoțite de scrisori de recomandare din partea vre-unui intelectual român cu trecere din partea locului, arătând și starea materială a concurenților.

Orăștie, 30 Iunie 1919.

Direcțiunea

Institutului de credit și economii
„Ardeleana“ soc. pe acții în Orăștie.

1—1

„AGRICOLA“,

:: societate economică pe acții în Hunedoara ::

Concurs.

Societatea noastră are lipsă de un **Contabil** destoinic și conștientios, care e capabil să poarte contabilitatea în mod independent.

Salar: 8000 coroane anual plus tantiema statutară.

Terminul de Concurs îl stabilim pe 1 Septembrie 1919. Alesul își poate ocupa oficiul îndată.

Hunedoara, la 3 August 1919.

2—2

Direcțiunea.

„ARDELEANA“,

institut de credit și de economii, soc. pe acții în Orăștie.

Concurs.

La institutul nostru află aplicare **doi funcționari**, cu salar conform referințelor de trai de azi după înțeles.

Reflecții sunt invitați să-și înainteze cererile însoțite de atestate de școală și de serviciu în copie, arătându-și pretențiile de salar. Vor fi preferiți cei cu praxă în afaceri de bancă și de comerț.

Orăștie, 20 August 1919.

1—2

Direcțiunea.

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor din direcțiune

de

Alfred Kormos,

traducere de

Constantin Popp.

Prețul K 3.—.

Se poate comandă la traducător sau la Librăria arhidiecezană în Sibiu.

„POPORUL“, institut de credit și econ., societate pe acții în Lugoj.

Prospect.

Din încredințarea adunării generale, ținută la 16 April 1918, cu datul 31 Mai 1918 am emis un **PROSPECT pentru emisiune nouă de acții**.

Acest prospect, în urma împrejurărilor abnormale din anul espiat, nu s'a putut admanuă tuturor acționarilor, iar cele admanuate, în urma turburărilor dela sfârșitul anului, în cea mai mare parte nu ni s'a putut reînapoia. De aceea, ca fieștecăruia acționar să i-se deocaziune să participe la această emisiune nouă, adunarea generală, ținută la 20 Maiu 1919, a hotărât **prelungirea termenului pentru semnarea acțiilor pe 15 Septemvrie 1919**, stabilind următoarele condițiuni de subscriere:

1. Acționarii vechi au dreptul la atâtea acții noi, câte de fapt posed din cele vechi cu prețul de 100 cor. și 5 cor. spese de emisiune.

2. Acționarilor vechi li-se rezervă dreptul ca tot după 2 acții vechi să subscrie 1 acție nouă cu prețul de 115 cor. și 5 cor. spese de emisiune.

3. Acțiile, cari eventual nu s'ar subscrie din partea acționarilor vechi, se vor vinde și neacționarilor cu prețul de 125 cor. și 5 cor. spese de emisiune; se vor vinde cu preferință însă bisericilor, școalelor și corporațiunilor cu prețul de 120 cor. și 5 cor. spese de emisiune.

4. La semnarea acțiilor se solvesc spesele de emisiune și suma ce trece pest 100 cor. Restul se va plăti în modul următor:

Până în 1 Octomvrie 1919 de acție	. 25— cor.
în 1 Noemvrie 1919 „ „	. 25 — „
în 1 Decemvrie 1919 „ „	. 25— „
în 1 Ianuarie 1920 „ „	. 25— „

5. După sumele incurse înaintea termenului și pe timpul cât acțiile din emisiunea nouă nu vor participa la dividendă, se asigură 4% interese, iar după ratele restante vom computa 6% și vom aplica § 10 din statute.

6. Acțiile din emisiunea nouă vor intra în toate drepturile, cari le au cele vechi cu 1 Ianuarie 1920.

7. Pentru a lua hotărâre definitivă referitor la înmulțirea respective stabilirea capitalului social, toți acționarii atât cei vechi, cât și cei noi vor fi convocați la o adunare generală.

8. Termenul pentru semnarea acțiilor se fixează pe 15 Septemvrie 1919.

9. *Acționarii vechi, cu provocare la numărul acțiilor, ce se posed, sunt rugați a-și însinua dreptul lor de optare în termenul fixat pentru subscriere, care drept pe baza cărților de evidență a acționarilor se va ratifica din partea direcțiunei.*

10. La caz când s'ar semna acții peste capitalul proiectat, direcțiunea își rezervă dreptul dea reduce semnările făcute de neacționari.

Declarațiile de subscriere și plătirile provăzute în p. 4. sunt de-a se trimite institutului până la termenul de 15 Septembre 1919.

Lugoj, din ședința direcțiunei ținută în 19 Iulie 1919.

Direcțiunea.

Prospect.

Sub numirea de «ALMĂȘANA», bancă comercială și industrială, se înființează pe durată nelimitată, cu sediul în Hida, o societate pe acțiuni, cu un capital societar de 250,000 cor. împărțit în 2500 bucăți acțiuni, înscrise pe nume, în valoare nominală de câte 100 cor.

Scopul societății este: a contribui la organizarea vieții noastre economice și a servi pas de pas interesele și nevoile noastre comerciale, industriale, economice și de credit în noua situație creată.

In special societatea:

1. Va lăți comerțul, industria și economia rațională.
  2. Va procura și vinde mărfuri de tot soiul, unelte economice, recvizite și alimente pentru popor
  3. Va valoriza, cumpără sau vinde bucate, semințe, poame sau derivatele acestora, scânduri, șindile, ouă, zdrențe etc.
  4. Va iniția, fonda și financiariză tot felul de întreprinderi și afaceri comerciale, industriale și economice, organizând valorizarea, cumpărările și vânzările în comun a tuturor produselor economice.
  5. Va mijloci și lăți cultura și asigurarea de vite, precum și valorizarea lor economică și industrială.
  6. Va susține moșii, vii, privnițe, fânațe, pășuni, pometuri, grădini și stupini cultivate model, întru cât sunt rentabile.
  7. Va înlesni creditul, va face orice afaceri de bancă, întreținând legături financiare cu băncile din țară și va efectua în comisiune tot soiul de asigurări.
  8. Va da, sau va mijloci împrumuturi pe bucate, produse, vite sau alte averi mișcătoare.
- Afacerile societății le conduce și administrează; a) adunarea generală; b) direcțiunea; c) directorul; d) comitetul de supraveghiere.

În adunarea generală fiecare acție dă dreptul la un vot.

Direcțiunea se va compune din 7 membrii.

Comitetul de supraveghiere se va compune din 5 membrii, cari vor fi aleși de adunarea generală de constituire pe un timp de un an.

Fondatorii își rezervă dreptul să denumească direcțiunea pentru primul period de 3 ani. Deasemenea își rezervă dreptul selecționării subscrierilor, ce se ofer.

Terminul, până la care se primesc subscrieri de acțiuni, este *31 August 1919*. La subscriere se plătesc 30% din capitalul subscris și câte 10 cor. de fiecare acțiune spese de fondare.

Pentru sumele plătite fondatorii subsemnați garantează solidar.

Adunarea generală de constituire e îndreptățită să fixeze capitalul societar, ținând seamă de subscrierile colectate.

Hida, la 11 Iunie 1919.

Fundatorii:

Dr. Simion Tămași m. p.,
prefect în Cluj.

Octavian Miron m. p.,
preot în Hida.

Dr. Vasile Nossa m. p.,
advocat în Hida.

Petru Nicola m. p.,
paroh Sâmpetru.

Emilian Miclea m. p.,
paroh în Baica.

Dr. Nicodim Cristea m. p.,
primcontabil în Hida.

Gregoriu Micula m. p.,
primpretor la «Vatra» în Cluj.

Iuliu Chiffa m. p.,
paroh gr.-or. Hida.

Alexandru Nossa m. p.,
paroh Trestia.

„BANCA POPORALĂ din Birchiș”,
societate pe acții.

Aviz.

«Banca populară din Birchiș», societate pe acții, în adunarea sa generală ordinară, ținută la 9 Iunie 1919 a decis *liquidarea institutului*.

Deci toți aceia, cari au vre-o pretensiune față de institutul nostru, sunt poftiți ca să-și insinue pretensiunile lor, în termen de 6 luni dela datul publicării de față, căci pretensiunile insinuate după expirarea acestui termen, nu se vor lua în considerare.

Birchiș (Marosberkes), la 22 Iulie 1919.

3-3

Liquidatorii.

Banca Națională a României.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ

1918		1919					
30/13 Iulie		5 Iulie	12 Iulie				
A C T I V							
315.154,980	} stoc metalic {	} aur dep. (mon. și lingouri) {	} 315.154,980				
178.575,450				} aur (lingouri) -----	} 178.575,450		
6,389						} aur (monete) -----	} 1.026,005
291.796,280							
Argint și diverse monede -----	1.020.559,859	1.041.099,859					
Biletele Băncii Generale Române stampilate de Stat -----	189,538	190,917					
Efecte scontate -----	149.586,779	141.383,773					
22.308,000	Imprumuturi pe efecte publice -----	104.740,108	109.302,165				
53.008,200	Impr. pe ef. publ. în ct. curent -----	53.536,109	52.993,968				
33.009,745	din cari nu s'au ridicat lei: -----	8.042,556	8.042,556				
19.996,455	48.486,332	27.401,568	27.401,568				
Imprumul Statului de 15 milioane fără dobândă (1901) -----	8.042,556	8.042,556	8.042,556				
Imprumul în cnt.-c. pe bonuri de tezaur aur (1914—1918) -----	1.592.250,939	1.592.217,265	1.592.217,265				
Impr. în Cont-Curent pe bonuri de tezaur aur fără dobândă (1919) -----	781.827,184	881.827,184	881.827,184				
Casele de împrumut pe gaj agricultorilor și industriașilor -----	12.150,748	12.624,015	12.624,015				
Efectele capitalului social -----	11.997,418	11.997,418	11.997,418				
Efectele fondului de rezervă -----	32.645,277	32.645,277	32.645,277				
Efectele fondului amort. imobil., mobil. și mașinilor de imprim -----	3.813,181	3.813,181	3.813,181				
Imobile -----	6.695,790	6.770,052	6.770,052				
Mobilier și mașini de imprimerie -----	1.144,747	1.144,747	1.144,747				
Cheltuieli de administrație -----	63,551	132,372	132,372				
Conturi curente -----	259.437,925	240.070,069	240.070,069				
Conturi de valori -----	38.910,160	55.210,484	55.210,484				
Conturi diverse -----	53.095,268	55.531,553	55.531,553				
		4.130.687,137	4.246.996,855				
P A S I V							
Capital -----	12.000,000	12.000,000	12.000,000				
Fond de rezervă -----	52.491,384	52.491,384	52.491,384				
Fondul amort. imobil., mobil. și mașinilor de imprimerie -----	7.712,574	7.712,574	7.712,574				
Bilete de bancă în circulație -----	3.049.152,685	3.102.028,650	3.102.028,650				
Profit și pierdere -----	8.184,893	8.184,893	8.184,893				
Dobânzi și beneficii diverse -----	78,604	215,644	215,644				
Conturi curente și recepise la vedere -----	645.908,048	695.546,501	695.546,501				
Conturi diverse -----	355.158,949	368.817,209	368.817,209				
		4.130.687,137	4.246.996,855				
Efecte și alte valori de restituit 12 Iulie 1919							
Efecte și alte valori în păstrare -----	186.418,300						
Bonuri de tezaur aur în gaj pentru Impr. Statului -----	3.100.000,000	3.595.063,129	3.596.014,607				
Efecte în gaj și în păstrare provizorie -----	309.596,307						
Conturi de ordine -----		104.762,682	106.827,820				
		3.699.825,811	3.702.842,427				

1) Totalurile generale din această situație au fost reduse cu valoarea efectelor și a altor valori primite fie în garanție pentru diverse împrumuturi, fie în păstrare provizorie și cari au fost trecute separat.

A se vedea bilanțul din 30/13 Iulie 1918